

❖ سوالات متن درس دوم، کتاب تاریخ (۱)، پایه دهم علوم انسانی
❖ طراح سوال: خلیل الله صحنه، دبیرتاریخ، استان گلستان، گرگان ۱۴۰۲

مبحث درس دوم: تاریخ؛ زمان و مکان

۱- دو رکن مهم تاریخ را نام ببرید.

زمان و مکان

۲- نخستین پرسش تاریخ نگاران کدام است؟

این است که رویدادهای تاریخی در چه زمانی و کجا رخ داده اند؟

۳- چرا دانش تاریخ، بدون توجه به زمان، معنایی ندارد؟

زیرا رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته روی داده اند و بدون آگاهی از زمان روی دادن آنها، نمی توان به درک منطقی و درستی از تاریخ دست یافت.

۴- گاه شماری به چه نوع نظامی گفته می شود؟

نظامی است که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان (سال، ماه و روز) ابداع کرده است.

۵- دانش و مهارت اندازه گیری زمان، با کدام علوم ارتباط نزدیکی دارد؟

با علوم مانند ریاضیات، نجوم و فیزیک دارد.

۶- ابداع تقویم، نتیجه تلاش مشترک کدام دانشمندان علوم پایه است؟

دانشمندان علوم ریاضیات، نجوم و فیزیک

۷- منظور از گاه شماری چیست؟

گاهشماری، نظامی است که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان (سال، ماه و روز) ابداع کرده است.

۸- چه عاملی سبب موفقیت بشر در اختراع ابزارهایی مانند ساعت های آبی، شنی و اسطرلاب شد؟

در نتیجه نیاز بشر به زمان سنجی بود.

۹- کاربرد اسطرلاب در گذشته چه بود؟

برای رصد خورشید، ماه و دیگر سیارگان و ستارگان اختراع کند.

۱۰- سه مورد از وسایل اندازه گیری زمان در گذشته را نام ببرید.

ساعت های آبی، شنی و اسطرلاب

۱۱- مردمان کدام سرزمین، در تنظیم و تدوین گاه شماری پیشگام بودند؟

مردمان بین النهرین (میان رودان) و مصریان باستان

۱۲- در بین النهرین و به خصوص در میان بابلی ها چه نوع گاه شماری رایج بود؟

گاه شماری خورشیدی - قمری

۱۳- در گاه شماری خورشیدی - قمری بابلی ها، سال به چند ماه و روز تقسیم می شد؟ چگونه اختلاف در آن گاه شماری را

رفع می کردند؟

در این گاه شماری سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می شد از آنجا که سال قمری ۳۵۴ شبانه روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز است، برای رفع این اختلاف هر سه سال یک ماه به سال می افزودند.

۱۴- گاه شماری خورشیدی مصریان چگونه بود؟ در آن گاه شماری، سال به چند ماه و روز تقسیم می شد؟ توضیح دهید.

مصریان گاه شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند. به این صورت که آنان سال را ۳۶۵ و یک چهارم شبانه روز محاسبه می کردند در گاه شماری مصری، سال به ۱۲ ماه روزه تقسیم می شد و پنج روز اضافی به آخر ماه دوازدهم افزوده می شد. همچنین برای محاسبه یک چهارم شبانه روز اضافی هر چهار سال یک روز به سال می افزودند و به قولی " کبیسه " می گرفتند.

۱۵- چرا در سال ۴۶ ق.م امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاه شماری رومی براساس گاه شماری مصری اصلاح شود؟

زیرا رومیان در آغاز گاه شماری دقیقی نداشتند.

۱۶- کدام امپراتور روم دستور داد گاه شماری رومی براساس گاه شماری مصری اصلاح شود؟
ژولیوس سزار

۱۷- چگونه در سال ۵۲۵ م تولد حضرت مسیح(ع) به عنوان مبدأ گاه شماری رومیان (مسیحیان) تعیین شد؟
وقتی که امپراتوری روم دین مسیحیت را رسمیت بخشیده بود.

۱۸- مبدأ گاه شماری رومیان و مسیحیان چیست؟
میلاد حضرت مسیح(ع)

۱۹- چه کسی بعد از امپراتور روم (ژولیوس سزار) به کمک منجمان توانست باردیگرگاه شماری مسیحیان را اصلاح کند؟
پاپ گرگوار سیزدهم

۲۰- پاپ گرگوار سیزدهم، به کمک چه گروهی توانست گاه شماری مسیحیان را اصلاح کند؟
به کمک منجمان یا ستاره شناسان

۲۱- گاه شماری مسیحی امروزه به چه نامی شناخته می شود؟
گاه شماری میلادی

۲۲- گاهشماری هجری قمری بر چه پایه ای تنظیم شده است؟
بر پایه گردش ماه به دور زمین

۲۳- گاه شماری هجری قمری، تقویم رایج کدام کشورها است؟
تقویم رایج بیشتر کشورهای اسلامی به شمار می رود.

۲۴- مبدأ گاه شماری هجری قمری چیست؟
مبدأ آن اول محرم سالی است که پیامبر اسلام(ص) از مکه به مدینه هجرت کرد.

۲۵- محتوای کدام سنگ نوشته ها، نشان می دهند که گاه شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است؟
سنگ نوشته های بیستون و تخت جمشید

۲۶- در گاه شماری خورشیدی - قمری بابلی که در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است، ماهها برچه اساسی نامگذاری شده بودند؟
براساس فرهنگ و آیین ایرانی نامگذاری شده بودند.

۲۷- در دوره اشکانیان چه نوع گاه شماری متداول بود؟ سه مورد را نام ببرید.
گاهشماری های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود.

۲۸- در دوره ساسانیان چه نوع گاه شماری در ایران رایج بود؟
اوستایی

۲۹- گاه شماری دینی زرتشتیان کدام است؟
اوستایی

۳۰- در گاه شماری اوستایی سال به چند ماه و روز تقسیم می شد؟
سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می شد. سپس پنج روز اضافی را به نام " اندرگاه " (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می افزودند.

۳۱- مبدأ گاه شماری اوستایی چه بود؟
به تخت نشستن هر پادشاه بود.

۳۲- در گاه شماری اوستایی سال را ۳۶۵ شبانه روز در نظر می گرفتند. در هر ۴ سال یک شبانه روز و در هر ۱۲۰ سال ۳۰ شبانه روز از سال حقیقی عقب می افتاد. برای رفع این مشکل چه اقدامی به عمل آوردند؟
بعد از ۱۲۰ سال یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می کردند.

۳۳- در گاه شماری اوستایی اسامی ماه های سال بر چه اساسی نام گذاری می شد؟
در گاه شماری اوستایی ماه ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نام گذاری شده بود.

۳۴- کدام گاه شماری ها در ایران دوره اسلامی مرسوم شد؟
در ایران دوران اسلامی گاه شماری هجری قمری رایج شد، اما در کنار آن گاه شماری های دیگری مانند یزدگردی، جلالی، دوازده حیوانی و هجری خورشیدی نیز رواج یافت.

۳۵- کدام گاه شماری یکی از دقیق ترین گاه شماری های جهان محسوب می شود؟
گاه شماری جلالی

۳۶- گاهشماری هجری خورشیدی در چه سالی و براساس کدام گاهشماری تنظیم شد؟
از سال ۱۳۰۴ ه.ش در ایران رسمیت یافت و براساس گاهشماری جلالی تنظیم شده است.

۳۷- خط زمان یا کروئولوژی چیست؟
به نظم و ترتیب رویدادها گفته می شود.

۳۸- خط زمان یا کروئولوژی چه نوع ابزاری است؟
ابزار مناسبی است که به وسیله آن می توان رویدادهای یک دوره یا دوران های مختلف تاریخی را، به ترتیب زمان وقوع آنها، بر روی نمودار نشان داد.

۳۹- کدام عوامل جغرافیایی تأثیر مهمی بر زندگی مردمان نواحی مختلف و رویدادهای تاریخی دارند؟
آب و خاک، پستی ها و بلندی ها، آب و هوا، موقعیت سرزمینی و ارتباطی و دسترسی به دریاها و آب های آزاد.

۴۰- هرودت مورخ مشهور یونانی، به منظور نگارش کتاب تاریخ خود به کدام سرزمین ها سفر کرد؟ چرا؟
به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر سفر تا شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین ها را بررسی کرده است.

۴۱- کتاب معروف ابن خلدون چه نام دارد؟
کتاب العبر

۴۲- ابن خلدون در بخشی از مقدمه کتاب العبر خود، به چه مواردی اختصاص داده است؟
به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است.

۴۳- به عقیده ی برخی از محققان معاصر، کدام پدیده های جغرافیایی در شکل گیری و توسعه تمدن های باستانی بین النهرین، مصر، ایران و هند تأثیر زیادی داشته است؟
پدیده های جغرافیایی مانند رودهای دجله و فرات، نیل، کارون و سند و جلگه های حاصلخیز پیرامون آنها.

۴۴- پدیده های جغرافیایی مانند رودهای دجله و فرات، نیل، کارون و سند و جلگه های حاصلخیز پیرامون آنها در شکل گیری و توسعه کدام تمدن های باستانی تأثیر زیادی داشته است؟
تمدن های باستانی بین النهرین، مصر، ایران و هند

۴۵- دانش جغرافیای تاریخی را تعریف کنید.
دانش جغرافیای تاریخی به مطالعه ی ارتباط تاریخ و جغرافیا و مناطق و سرزمین های مختلف در گذشته می پردازد.

۴۶- هدف دانش جغرافیای تاریخی چیست؟
تأثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای تاریخی مانند:
شکل گیری تمدن ها، مهاجرت ها، پیروزی ها و شکست ها، برپایی سکونت گاه ها و شهرها و ایجاد و گسترش راهها و ...
مطالعه می کند.

۴۷- فواید نقشه های تاریخی را بنویسید.
✓- نمایش انواع مختلف اطلاعات تاریخی مانند:
قلمرو حکومت ها، مرزها، پایتخت ها، شهرها، بناهای مهم، محل دقیق رویدادها به خصوص جنگ ها، شبکه راه ها، مسیرهای مهاجرت و لشکرکشی ها و تقسیمات اداری و مالیاتی،
✓- ارائه اطلاعاتی اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جمعیتی و دیگر جلوه های حیات اجتماعی انسان در گذشته است.

Kh.a. Sahrne

❖ پرسش های نمونه درس دوم، کتاب تاریخ (۱)، پایه دهم علوم انسانی به همراه پاسخ

۱- چرا زمان و مکان، دو رکن علم تاریخ به شمار می روند؟
دانش تاریخ بدون توجه به زمان، معنایی ندارد، چرا که رویدادهای تاریخی در زمان معینی در گذشته روی داده اند و بدون آگاهی از زمان روی دادن آنها، نمی توان به درکی منطقی و درستی از تاریخ دست یافت. مکان، یک رکن مهم دیگر در مطالعه ی تاریخ است، زیرا به طور کلی همه ی وقایع و تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رُخ می دهند.

۲- دو مورد از تفاوت ها و شباهت های تقویم اوستایی با تقویم هجری شمسی را توضیح دهید.
تفاوت ها:

- ✓ در گاهشماری اوستایی سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می شد. سس پنج روز اضافی را به نام به "اندرگاه" آخر ماه دوازدهم می افزودند ولی در گاهشماری هجری شمسی سال به ۱۲ ماه ۳۱ روزه و ۳۰ روزه تقسیم می شود.
- ✓ مبدأ گاهشماری اوستایی به تخت نشستن هر پادشاه بود ولی مبدأ گاهشماری هجری شمسی هجرت پیامبر(ص) از مکه به مدینه می باشد.
- ✓ در گاهشماری اوستایی در هر ۴ سال یک شبانه روز و در هر ۱۲۰ سال ۳۰ شبانه روز از سال حقیقی عقب می افتاد. برای رفع این مشکل بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می کردند ولی در گاهشماری هجری شمسی هر چهار سال یک روز به اسفند اضافه می کنند و اسفند ۳۰ روزه می شود.

شباهت ها:

- ✓ در هر دو تقویم سال به چهار فصل بهار، تابستان، پاییز و زمستان تقسیم می شود
- ✓ اسامی ماه ها در هر دو تقویم یکی می باشند.

۳- پنج مورد از عوامل جغرافیایی و محیطی را که بر رویدادهای تاریخی اثرگذار بوده اند، فهرست کنید.
عوامل جغرافیایی مانند آب و خاک، پستی ها و بلندی ها، آب و هوا، موقعیت سرزمینی و ارتباطی و دسترسی به دریاها و آب های آزاد، تأثیر مهمی بر زندگی مردمان نواحی مختلف دارند.

۴- دو رویداد تاریخی را که عوامل جغرافیایی در آن نقش مهمی داشته اند، مثال بزنید.

- ۱- مهاجرت اقوام هند و اروپایی از اوراسیا به علت سرمای شدید،
- ۲- شکست هخامنشیان از یونانیان به علت موقعیت تنگه سالامیس،
- ۴- شکست سپاهیان اسکندر مقدونی از آریوبرزن در تنگه ی دربند پارس.

۵- چگونه می توانیم از نقشه های تاریخی در مطالعه ی تاریخ استفاده کنیم؟

نقشه های تاریخی، انواع مختلفی از اطلاعات شامل قلمرو حکومت ها، مرزها، پایتخت ها، شهرها، بناهای مهم، محل دقیق رویدادها به خصوص جنگ ها، شبکه ی راه ها، مسیرهای مهاجرت و لشکرکشی ها و تقسیمات اداری و مالیاتی را نمایش می دهند.

❖ نمونه سؤال های امتحانی درس دوم، کتاب تاریخ (۱)، پایه دهم علوم انسانی

- ۱- عبارات صحیح و غلط را مشخص کنید.
الف) امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد، گاهشماری رومی بر اساس گاه شماری بابلی اصلاح شود.
غلط
 - ب) مردمان ایران و یونان باستان، در تنظیم و تدوین گاهشماری پیشگام بودند.
غلط
 - ت) پاپ گرگوار سیزدهم به کمک منجمان باردیگر گاهشماری مسیحیان را اصلاح کرد.
صحیح
 - پ) گاهشماری هجری قمری بر پایه ی گردش ماه به دور زمین تنظیم شده است.
غلط
 - ث) در دوره ی ساسانیان، گاه شماری اوستایی که گاه شماری دینی زرتشتیان محسوب می شد، در ایران رایج گردید.
صحیح
- ۲- جاهای خالی عبارات زیر را با کلمات مناسب پر کنید.
۱- نظامی که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان (سال، ماه و روز) ابداع کرده است را می گویند.
گاهشماری
 - ۲- در نتیجه ی نیاز به بود که بشر موفق شد ابزارهایی مانند ساعت های آفتابی، آبی و شنی را اختراع کند.
زمان سنجی
 - ۳- گاهشماری مسیحی، امروزه به نام شناخته می شود.
میلادی
 - ۴- در گاه شماری اوستایی، پنج روز اضافی را به نام به آخر ماه دوازدهم می افزودند.
اندرگاه (پنجه)
 - ۵- در گاه شماری اوستایی ماهها و روزهای هر ماه با اسامی و نام گذاری شده بود.
ایزدان و فرشتگان
 - ۶- در ایران دوران اسلامی گاه شماری رایج گردید.
گاهشماری هجری قمری
 - ۷- گاهشماری یکی از دقیق ترین گاهشماری های جهان است.
جلالی
 - ۸- نظم و ترتیب رویدادها را بر اساس زمان وقوع آنها را می گویند.
خط زمان یا کرونولوژی
 - ۹- ابزار مناسبی که به وسیله ی آن می توان رویدادهای یک، دوره یا دوران های مختلف تاریخی را به ترتیب زمان وقوع آن ها، بر روی نمودار نشان داد را می گویند.
خط زمان یا کرونولوژی

۳- گزینه صحیح را انتخاب کنید.

۱- مبدأ گاه شماری اوستایی در دوره ی ساسانی چه بود؟

الف: آغاز پاییز

ب: آغاز بهار

ج: به تخت نشستن هرپادشاه

د: سال تاسیس حکومت ساسانی

۲- ابن خلدون در مقدمه کتاب العبر به تاثیر چه عواملی بر تاریخ، و رفتار آدمیان می پردازد؟

الف: جغرافیا و اقلیم

ب: کرونولوژی و فرهنگ

ج: اقلیم و کرونولوژی

د: ارتباطات و فرهنگ

۳- کدام پدیده ی جغرافیایی در شکل گیری و توسعه تمدن بین النهرین تاثیر بیشتری داشته است؟

الف: ناهمواری

ب: رود

ج: راه های ارتباطی

د: آب های آزاد

۴- امروزه گاهشماری هجری خورشیدی بر اساس کدام گاهشماری تنظیم شده است؟

الف: جلالی

ب: یزدگردی

ج: دوازده حیوانی

د: هجری قمری

۵- مردمان کدام مناطق در تنظیم و تدوین گاه شماری پیشگام بودند؟

الف: بین النهرین (میان رودان) و مصریان باستان

ب: یونان و روم باستان

ج: ایران و یونان باستان

د: مصر و روم باستان

۶- وسیله ای که برای رصد خورشید، ماه و ستارگان استفاده می شد، چه نام دارد؟

الف: خط زمان

ب: ساعت آفتابی

ج: اسطرلاب

د: گاهشماری

۷- به مطالعه ی مناطق و سرزمین های مختلف در گذشته می پردازد و تاثیر محیط طبیعی و عوامل جغرافیایی را بر رویدادهای تاریخی را مطالعه می کند.

الف: جغرافیای طبیعی

ب: پدیده های جغرافیایی

ج: جغرافیای تاریخی

د: جغرافیای انسانی

۸- کدام مورخ به منظور نگارش کتاب تاریخ خود، به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر مسافرت کرده و از نزدیک شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین ها را بررسی نموده است؟

الف: گزنفون

ب: پروکوپئوس

ج: کتزیاس

د: هرودت

۹- کدام اندیشمند مسلمان بخشی از مقدمه ی کتاب خود را به تأثیر جغرافیا و اقلیم بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان اختصاص داده است؟

الف: ابوریحان بیرونی

ب: ابن خلدون

ج: ابوعلی بلعمی

د: عطاملک جوینی

۱۰- کتاب العبر اثر کیست؟

الف: یعقوبی

ب: مسعودی

ج: ابن خلدون

د: بیهقی

۱۱- یکی از پیامدهای ارتباط جغرافیا و تاریخ ، اهمیت یافتن در مطالعه ی تاریخ است.

الف: جغرافیای تاریخی

ب: نقشه

ج: تقسیمات جغرافیایی

د: خط زمان

۱۲- چه عاملی نقش زیادی در حفظ هویت و موجودیت ایرانیان در طول تاریخ داشته است؟

۱. وجود میراث فرهنگی فراوان از گذشته ها در حال حاضر،

۲. عدم فروپاشی کشور ایران در حوادث عظیمی مانند حمله اسکندر مقدونی،

۳. آگاهی تاریخی آنها به گذشته خود به همراه زبان فارسی و فرهنگ ایرانی

۴. تأثیر چشمگیر حوادث دوران گذشته در حوادث دوران حال

۴- به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید:

۱- گاهشماری را تعریف کنید.

گاهشماری، نظامی است که انسان برای اندازه گیری دقیق زمان(سال، ماه و روز) ابداع کرده است.

۲- اسامی روزها و ماه ها در تقویم اوستایی از موردی الهام می گرفت؟

از ایزدان و فرشتگان

سئوالات تستی درس دوم، کتاب تاریخ(۱)، پایه دهم علوم انسانی، به همراه پاسخ.

۱- نخستین پرسشی که برای یک مورخ مطرح می شود، چیست؟

الف: تاریخ چگونه به درک مسائل پیش روی انسانها کمک می کند.

ب: چه منابعی در شناخت گذشته های بسیار دور مورد استفاده است.

ج: رویدادهای تاریخی در چه زمانی و مکانی رخ داده اند؟

د: اعتبار دقت و صحت منابع متنوع تاریخی به چه میزانی است.

۲- کدام نیاز، بشر را به سوی اختراع وسیله ای مانند اسطرلاب سوق داد؟

الف: شناسایی مکان ها

ب: زمان سنجی

ج: تعیین جهات جغرافیایی

د: تعیین مبدا نظام های گاهشماری

۳- کدام یک از تمدنهای باستانی پیشگامان تنظیم و تدوین گاهشماری بودند؟

الف: یونان و روم

ب: ایلام و بابل

ج: بین النهرین و مصر

د: هند و چین

۴- کدام یک از تمدن های زیر در آغاز گاهشماری دقیقی نداشتند؟

الف: روم

ب: مصر

ج: ایران

د: بین النهرین

۵- کدام گاهشماری امروزه به نام گاهشماری میلادی شناخته می شود؟

الف: مسیحی

ب: سلوکی

ج: مصری

د: بابلی

۶- کدام گاهشماری برپایه گردش ماه به دور زمین تنظیم شده است؟

الف: بابلی

ب: اوستایی

ج: هجری قمری

د: دوازده حیوانی

۷- دردوره اشکانیان کدام یک از گاهشماری های زیر متداول نبود؟

الف: بابلی

ب: اوستایی

ج: مصری

د: سلوکی

۸- گاهشماری خورشیدی - قمری در میان مردم کدام حکومت بین النهرین رواج فراوان داشت؟

الف: آشور

ب: بابل

ج: سومر

د: آکد

۹- در سال ۵۲۵ میلادی، میدا گاهشماری رومیان بر چه اساسی تعیین شد؟

الف: وقایع دینی

ب: رویدادهای ملی

ج: حوادث طبیعی

د: تغییرات نجومی

۱۰- در دوره ساسانیان، کدام یک از گاهشماری های زیر در ایران رایج شد؟

الف: مصری

ب: بابلی

ج: اوستایی

د: سلوکی

۱۱- گاهشماری رایج ایران در دوره هخامنشیان برگرفته از گاهشماری کدام یک از تمدن های پیشگام در این عرصه بوده است؟

الف: مصر

ب: سومر

ج: بابل

د: روم

۱۲- گاهشماری رومی در سال ۴۶ ق. م، بر اساس کدام گاهشماری اصلاح شد؟

الف: مصری

ب: بابلی

ج: سلوکی

د: جلالی

۱۳- در کدام گاهشماری، ماهها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نامگذاری شده است؟

الف: اوستایی

ب: یزدگردی

ج: جلالی

د: دوازده حیوانی

۱۴- گاهشماری رومیان برای دومین بار توسط چه کسی اصلاح شد؟

الف: پاپ گرگوار سیزدهم

ب: اکتاویان

ج: ژولیوس سزار

د: امپراتور کنستانتین

۱۵- در کدام گاهشماری باستانی، سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد؟

الف: دوازده حیوانی

ب: سلوکی

ج: اوستایی

د: خورشیدی - قمری بابلی

۱۶- در کدام گاهشماری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و پنج روز اضافی، به آخر ماه دوازدهم افزوده می‌گردید؟

الف: قمری - هجری

ب: خورشیدی - قمری

ج: بابلی

د: مصری

۱۷- به ترتیب در گاهشماری اوستایی ساسانی همانند گاهشماری، پنج روز اضافی را به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند و گاهشماری هجری خورشیدی بر اساس گاهشماری تنظیم شده است.

الف: بابلی - هجری قمری

ب: مصری - جلالی

ج: بابلی - جلالی

د: مصری - هجری قمری

۱۸- در کدام گاهشماری، برای محاسبه ی یک چهارم شبانه روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند و به قولی کبیسه می‌گرفتند؟

الف: بابلی

ب: سلوکی

ج: دوازده حیوانی

د: مصری

۱۹- در کدام گاهشماری باستانی ایران، هر ۱۲۰ سال یک ماه به ۱۲ ماه سال اضافه می‌کردند؟

الف: یزدگردی

ب: اوستایی

ج: دوازده حیوانی

د: سلوکی

۲۰- در کدام گاهشماری باستانی ایران، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و ۵ روز اضافی به نام " اندرگاه " (یا پنجه) را به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند؟

الف: سلوکی

ب: دوازده حیوانی

ج: یزدگردی

د: اوستایی

۲۱- در گاهشماری خورشیدی - قمری بابلی برای رفع اختلاف سال قمری و سال خورشیدی چه اقدامی انجام می‌دادند؟

الف: هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می‌کردند.

ب: ۵ روز اضافی را به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌کردند.

ج: هر ۳ سال، یک ماه به ماههای سال اضافه می‌افزودند.

د: هر ۴ سال، یک روز به سال می‌افزودند.

۲۲- در گاه شماری برای رفع مشکل عقب افتادن یک شبانه روز از سال حقیقی در هر چهار سال، چه می‌کردند؟

الف: در هر ۱۲۰ سال، یک ماه به ۱۲ ماه سال اضافه می‌کردند.

ب: هر ۴ سال، یک روز به آخر سال اضافه می‌افزودند.

ج: هر ۳ سال، یک ماه به ماه های سال می‌افزودند.

د: روزهای اضافی را به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌کردند.

۲۳- گاهشماری خورشیدی قمری در زمان کدام سلسله در ایران رواج داشته است؟ در این دوره ماهها بر چه اساسی نامگذاری شده بودند؟

- الف: ساسانیان - ایزدان و فرشتگان
- ب: هخامنشیان - ایزدان و فرشتگان
- ج: ساسانیان - فرهنگ و آیین ایرانی
- د: هخامنشیان - فرهنگ و آیین ایرانی

۲۵- محتوای کدام منابع تاریخی، اطلاعاتی درباره تاریخچه ی گاهشماری دوره هخامنشیان ارائه می دهد؟

- الف: خدای نامه ها
- ب: سالنامه های دولتی
- ج: سنگ نوشته های بیستون و تخت جمشید
- د: لوح های گلی که کشف شده از تخت جمشید

۲۶- در علم تاریخ، "کرونولوژی" به چه معناست؟

- الف: نظم ترتیب رویدادها
- ب: تعیین زمان دقیق وقایع
- ج: تطبیق و تبدیل تقویم های مختلف
- د: ابزاری برای مرتب کردن ترتیب رویدادها

۲۷- کدام مورخ به منظور نگارش کتاب خود، از نزدیک شرایط اقلیمی مصر، فینیقیه و سرزمین های دیگر را بررسی نمود؟

- الف: هرودوت
- ب: ابن خلدون
- ج: طبری
- د: ابن بطوطه

۲۸- ابن خلدون، اندیشمند مسلمان تونس، بخشی از مقدمه ی کتاب "العبر" را به چه موضوعی اختصاص داده است؟

- الف: تاثیر جغرافیا بر تاریخ، اخلاق و رفتار آدمیان
- ب: تأثیر تاریخ بر شرایط طبیعی و اقلیمی
- ج: لزوم بررسی شرایط طبیعی و اقلیمی برای تاریخنگاری
- د: اهمیت فراوان داشت گاهشماری در پژوهش های تاریخی

❖ مطلبی در مورد درس دوم تاریخ (۱)، دهم انسانی
❖ گاهشماری ها و تبدیل تقویم تاریخی

امروزه نیاز به تبدیل و تطبیق تاریخ های روز دنیا به یکدیگر در زندگی روزمره انسان ها احساس می شود و از آنجایی که تاریخ میلادی تاریخ رسمی بسیاری از کشورهای دنیاست و همچنین ما مسلمانان نیز به تاریخ هجری قمری نیازمندیم پس بر خود لازم دانستیم روش های مختلف تبدیل تاریخ های مهم دنیا به یکدیگر را در اختیار عزیزان قرار دهیم. باشد که مقبول سروران قرار گیرد.

✓ با احترام: صحنه دبیرتاریخ گرگان

۱- تبدیل تقویم هجری قمری به \lll تقویم میلادی:
فرمول:

سال موردنظر هجری قمری $\lll \times 32 + 33 =$ سال میلادی بدست می آید.

مثال:

$$250 \text{ هجری قمری } \lll \times 32 + 33 = 622 + 33 = 655 \text{ (۸۸۰ میلادی)}$$

جواب ۸۸۰ میلادی می شود.

مهمترین نکته:

چون رقم بعد از اعشاری بیشتر از ۵/۰ است، بنابراین عدد ۱ محاسبه می شود.

بنابراین ۸۸۰ می شود و اگر کمتر از ۵/۰ باشد ۸۷۹ محاسبه می شود.

۲- تبدیل تقویم میلادی به \lll به تقویم هجری قمری:

فرمول:

سال میلادی مورد نظر - ۶۲۲ = حاصل $\times 33 \div 32 =$ سال هجری قمری بدست می آید.

مثال:

$$1973 \text{ م} - 622 = 1351 \times 33 \div 32 = 1393 \text{ هجری قمری}$$

۳- تبدیل سال قمری به \lll تقویم هجری شمسی

فرمول:

سال قمری مورد نظر $\times 11 \div 365 =$ حاصل - سال قمری موردنظر = سال هجری شمسی بدست می آید.

مثال:

$$1357 \text{ هجری قمری } \times 11 \div 365 = 40.8 \approx 41$$

۱۳۵۷ هجری قمری - ۴۱ = ۱۳۱۶ هجری شمسی بدست می آید.

۴- تبدیل سال شمسی به \lll تقویم هجری قمری

فرمول:

سال شمسی موردنظر $\times 11 \div 354 =$ حاصل + سال شمسی مورد نظر = سال هجری قمری بدست می آید.

مثال:

$$1400 \times 11 \div 354 = 43.5 \approx 44$$

۱۴۰۰ + ۴۴ = ۱۴۴۴ هجری قمری

۵ - تبدیل سال هجری شمسی به \lll تقویم میلادی

فرمول:

سال شمسی موردنظر + ۶۲۱ = سال میلادی بدست می آید.

مثال:

$$1389 + 621 = 2010 \text{ میلادی بدست می آید.}$$

مهمترین نکته:

اگر محاسبه سال شمسی از ۱۱ دی تا ۳۰ اسفند باشد، ۶۲۲ محاسبه می کنیم.

۶- تبدیل سال میلادی به \lll تقویم هجری شمسی

فرمول:

سال میلادی مورد نظر - ۶۲۱ = سال شمسی بدست می آید.

مثال:

۲۰۱۴ میلادی - ۶۲۱ = ۱۳۹۳ هجری شمسی بدست می آید.

مهمترین نکته:

اگر محاسبه سال میلادی تا ۱۱ ادی باشد، ۶۲۱ و اگر از ۱۱ ادی تا ۳۰ اسفند باشد، ۶۲۲ محاسبه می کنیم.

Kh.a. Sahne